

بررسی نقش طرحواره های ناسازگار اولیه در پیش‌بینی طلاق عاطفی

تاریخ دریافت:

تاریخ پذیرش:

انسبیه لعل زاده**، محمد جواد اصغری ابراهیم آباد***، ربابه حصارسرخى ***

چکیده

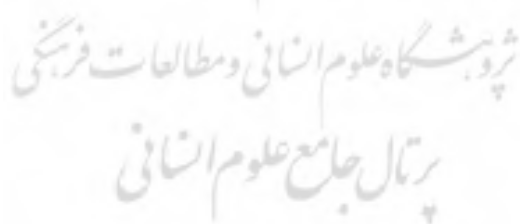
مقدمه: یکی از مسائلی که در خانواده باید به آن پرداخته شود بحث طلاق عاطفی می باشد. هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه و طلاق عاطفی بین زن و مرد بود.

روش: طرح پژوهش حاضر از نوع همبستگی است و نمونه آماری تحقیق را زنان و مردان ساکن شهر مشهد تشکیل می‌دهد که از بین آن‌ها ۲۰۰ نفر (۱۰۰ زن و ۱۰۰ مرد) به صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزارهای سنجش شامل فرم کوتاه پرسشنامه طرحواره های ناسازگار اولیه یانگ و پرسشنامه طلاق عاطفی بود. داده‌ها از طریق ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون چندگانه (گام به گام) تحلیل شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد بین نمره کل طرحواره‌ها با طلاق عاطفی رابطه‌ی مثبت و معنادار وجود دارد ($P < 0/01$). تحلیل رگرسیون نشان داد، انزوای اجتماعی، شکست در پیشرفت، محرومیت هیجانی توانایی پیش‌بینی کنندگی طلاق عاطفی را دارند ($P < 0/01$).

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج بدست آمده پیشنهاد می‌شود که با شناسایی و اصلاح طرحواره های ناسازگار اولیه می‌توان میزان صمیمیت و رضایت زناشویی را افزایش و میزان طلاق عاطفی را کاهش داد.

واژه های کلیدی: طلاق عاطفی، طرحواره‌های ناسازگار اولیه، زنان، مردان، مشهد

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

ensiyehlalzadeh@yahoo.com

mjasghari@um.ac.ir

r.hesarsorkhi@yahoo.com

* نویسنده مسئول: دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه فردوسی مشهد. مشهد. ایران

** استادیار، گروه روانشناسی بالینی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

*** ربابه حصار سرخی، کارشناس ارشد روانشناسی بالینی دانشگاه فردوسی مشهد. مشهد. ایران

مقدمه

خانواده به لحاظ قدمت، ابتدایی‌ترین و از لحاظ گستردگی جهان شمول‌ترین نهاد اجتماعی است (۱). روابط مناسب در جامعه براساس روابط مناسب در خانواده شکل می‌گیرد و به تبع آن جامعه از ثبات بیشتری برخوردار است (۲). خانواده، واحدی با ابعاد گوناگون است که به دلیل اهمیت و جایگاه ویژه‌اش از دیرباز مورد توجه اندیشمندان اجتماعی بوده است. واکنش متقابل خانواده، چگونگی کیفیت زندگی آن و تأثیر آن بر اجزا و نهادهای دیگر جامعه، اندیشمندان را بر آن داشته است که با رویکردهای مختلف به مطالعه این واحد اجتماعی بپردازند. طلاق عاطفی^۱ نوعی ناپهنجاری در نظام خانواده است که اگرچه به جدایی زوجین منجر نمی‌شود و بنا به دلایلی زن و شوهر همچنان در یک محیط و در زیر یک سقف در کنار هم به زندگی مشغولند، اما زندگی آن‌ها به ازدواجی پوچ تبدیل شده است که فاقد عشق، مصاحبت و دوستی است [۳]. طلاق عاطفی به عنوان انتخابی نفرت‌انگیز بین تسلیم و نفرت از خود و تسلط و نفرت از خود تجربه می‌شود که در آن هریک از زن و شوهر به دلیل احساس غمگینی و ناامیدی، دیگری را آزار می‌دهد [۴]. همسران به جای حمایت از یکدیگر در جهت آزار، ناکامی و تنزل عزت نفس یکدیگر عمل می‌کنند. و هر یک دنبال یافتن دلیل برای اثبات عیب و کوتاهی و طرد یکدیگر هستند [۵]. رابطه زناشویی درگیر با طلاق عاطفی، زمینه‌ساز قوی برای ایجاد افسردگی، اضطراب و ناامیدی به خصوص در زنان است [۶]. طلاق عاطفی به علت نبود تعاملات مثبت با همسر، عدم تأمین نیازهای عاطفی، نارضایتی جنسی، عدم جذابیت ظاهری، خیانت، مسائل مالی، بیماری‌های مزمن، بدرفتاری فیزیکی و... به وجود می‌آید و منجر به بروز علائم افسردگی، اضطراب، احساس گناه، ناامیدی، کناره‌گیری از فعالیت‌های اجتماعی، نگرش بدبینانه و مداوم درباره‌ی خود، همسر و آینده‌شان می‌گردد [۷].

یکی از پدیده‌های شناختی که در روابط زناشویی بسیار مهم است طرحواره‌های ناسازگار اولیه^۲ هستند [۸]. طرحواره مفهومی در روانشناسی شناختی است که به بررسی این

نکته می‌پردازد که افراد چگونه می‌اندیشند، چگونه ادراک و پردازش می‌کنند و چگونه اطلاعات را به یاد می‌آورند [۹]. طرحواره‌های ناسازگار موجب سوگیری در تفسیر رویدادها می‌شوند. این سوگیری‌ها در آسیب‌شناسی روانی به صورت سوءتفاهم، نگرش‌های تحریف‌شده، فرض‌های نادرست، هدف‌ها و انتظارات غیرواقع‌بینانه در همسران پدید می‌آیند و این سوءبرداشت‌ها بر ادراک‌ها و ارزیابی‌های بعدی تأثیر می‌گذارند زیرا طرحواره‌ها در مسیر زندگی تداوم دارند و بر چگونگی رابطه‌ی فرد با خود و دیگران به‌ویژه شریک زندگی تأثیر دارند، از آنجاکه طرحواره‌های ناسازگار ناکارآمدند، ناخشنودی در روابط زناشویی را در پی دارند و زمینه را برای جدایی فراهم می‌کنند [۱۰].

رشد طرحواره اغلب به دوران کودکی بازمی‌گردد. مطابق نظریه یانگ^۳ (۱۹۹۹) بعضی افراد به خاطر تجارب منفی طرحواره‌های ناسازگار اولیه‌ای را ایجاد می‌کنند که بر شیوه تفکر، احساس و رفتار آن‌ها در روابط صمیمانه بعدی و سایر جنبه‌های زندگی‌شان تأثیر می‌گذارد. یانگ معتقد است که طرحواره‌ها به دلیل ارضا نشدن نیازهای هیجانی اساسی دوران کودکی به وجود می‌آیند که این نیازها عبارت‌اند از: دل‌بستگی ایمن به دیگران، خودگردانی، کفایت و هویت، آزادی در بیان نیازها و هیجان‌های سالم، خودانگیختگی و تفریح، محدودیت‌های واقع‌بینانه و خویش‌داری [۱۱]. طرحواره‌ها مطابق با پنج نیاز تحولی کودک به پنج حوزه ۱- بریدگی و طرد^۴- خودگردانی و عملکرد مختل^۵ ۳- محدودیت‌های مختل^۶ ۴- دیگر جهت مندی^۷ ۵- گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد و بازداری^۸ تقسیم‌شده‌اند که هرکدام شامل چند طرحواره می‌شوند حوزه بریدگی و طرد شامل طرحواره‌های رهاسدگی/ بی‌ثباتی، بی‌اعتمادی/ بدرفتاری، محرومیت هیجانی، نقص/ شرم و انزوای اجتماعی/ بیگانگی است. حوزه خودگردانی و عملکرد مختل شامل طرحواره‌های وابستگی/ بی‌کفایتی، آسیب‌پذیری نسبت به ضرر یا بیماری، خود تحول نیافته/ گرفتار و شکست است. حوزه محدودیت‌های مختل شامل استحقاق/

3. Early maladaptive schemas

4. Disconnection and Rejection

5. Impaired Autonomy and Performance

6. Impaired Limits

7. Other-Directedness

8. Over vigilance/Inhibition

1. Emotional divorce

2. young

با توجه به تحقیقات مذکور چنین انتظار می‌رود که ناسازگاری بیشتر یک طرحواره باعث تجربه‌ی صمیمیت کمتر در روابط بعدی، نارضایتی زناشویی و در نهایت منجر به طلاق عاطفی که طرفین هیچ‌گونه عشق و علاقه و صمیمیتی نسبت به یکدیگر ندارند، می‌شود. لذا پژوهش حاضر درصدد است که اولاً رابطه‌ی بین طرحواره و طلاق عاطفی را بررسی کند و ثانیاً مشخص کند که هر کدام از طرحواره ها تا چه میزان پیش‌بینی کننده طلاق عاطفی خواهند بود.

روش

طرح پژوهش: حاضر در زمره پژوهش های توصیفی (همبستگی از نوع پیش‌بینی) است.

آزمودنی ها: جامعه ی آماری پژوهش حاضر را کلیه ی زوجین ساکن در شهر مشهد در سال ۹۳ تشکیل داده‌اند. حجم نمونه پژوهش حاضر شامل ۲۰۰ نفر (۱۰۰ زن و ۱۰۰ نفر مرد) می باشد. در پژوهش حاضر از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد.

ابزار

۱- پرسشنامه طرحواره های ناسازگار اولیه یانگ-فرم کوتاه (YSQ-sf2): این پرسشنامه ۷۵ آیتم دارد که توسط یانگ (۱۵) بر پایه‌ی یافته‌های اشمیت و همکاران برای ارزیابی ۱۵ طرحواره ناسازگار اولیه ساخته شده است. این ۱۵ طرحواره در درون پنج حوزه بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل، دیگر جهت مندی، گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد و بازداری و محدودیت‌های مختل مطابق با حوزه‌های تحولی اولیه قرار گرفته است. هر آیتم بر روی یک مقیاس ۶ درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود. اشمیت و همکاران برای هر طرحواره ناسازگار اولیه ضریب الفایی از ۰/۸۳ تا ۰/۹۶ به دست آوردند و ضریب باز آزمایی در جمعیت غیر بالینی بین ۰/۵۰ تا ۰/۸۲ بود. پژوهش‌های دیگر نیز ساختار عاملی و روایی سازه این مقیاس را تایید کردند [۱۶] در ایران آلفای کرونباخ این پرسشنامه در جمعیت مؤنث ۰/۹۷ و در جمعیت مذکر ۰/۹۸ گزارش شده است. [۱۷] همچنین تحقیقات دیگر نیز اعتبار و روایی این پرسشنامه را تایید نموده‌اند [۱۸].

۲- مقیاس طلاق عاطفی: این مقیاس توسط جان گاتمن (۱۹۹۵) در کتاب موفقیت یا شکست در ازدواج تحت عنوان تنهایی آورده شده است. این مقیاس ۲۴ سؤال دارد که

بزرگ‌منشی، خویش‌داری و خود انطباقی ناکافی است. حوزه دیگر جهت مندی شامل طرحواره‌های اطاعت، ایثار و پذیرش جویی است و حوزه گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد و بازداری شامل طرحواره‌های منفی‌گرایی/ بدبینی، بازداری هیجانی، معیارهای سرسختانه/ عیب‌جویی افراطی و تنبیه است [۱۱]. با توجه به اینکه طلاق عاطفی نقش مهمی در به خطر انداختن سلامت خانواده و فرد دارد، تاکنون این مسئله کمتر مورد توجه قرار گرفته است. طبق بررسی‌های انجام‌شده، پژوهشی که به‌طور مستقیم به بررسی رابطه‌ی رضایت از زندگی با طرحواره‌های ناسازگار اولیه پرداخته باشد در دسترس پژوهشگر قرار نگرفت. ولی در پیشینه‌ی موجود، رابطه بین طرحواره ها و متغیرهای مشابه از قبیل صمیمیت و رضایت زناشویی مورد بررسی قرار گرفته که به برخی از جدیدترین آن‌ها اشاره خواهد شد. در پژوهشی که توسط استیلز [۱۲]، در زمینه‌ی "طرحواره های ناسازگار اولیه و صمیمیت در روابط عاشقانه" صورت گرفت، نتایج نشان داد که طرحواره ناسازگار "محرومیت هیجانی" پیش‌بینی کننده‌ی صمیمیت می‌باشد. طرحواره "نقص و شرم" پیش‌بینی کننده‌ی صمیمیت کمتر در مقیاس صمیمیت اجتماعی میلر بود و "معیارهای سرسختانه" به‌طور قابل‌انتظار پیش‌بینی کننده‌ی صمیمیت بالاتر در مقیاس نزدیکی فیشر بود. پژوهش‌های چندی به بررسی رابطه بین طرحواره ای ناسازگار اولیه با صمیمیت، نزدیکی، استحکام و سازگاری در روابط عشقی پرداخته‌اند و نشان داده‌اند طرحواره های ناسازگار اولیه با صمیمیت و سازگاری در روابط عاشقانه و روابط زناشویی رابطه دارند.

اندوز و حمید پور [۱۳] نیز در تحقیقی نتیجه گرفتند که هرچه طرحواره‌ها ناسازگارتر باشند رضایت زناشویی کاهش می‌یابد.

در پژوهش ذوالفقاری، فاتحی زاده و عابدی [۱۴] که به‌منظور تعیین طرحواره‌های ناسازگار اولیه با ابعاد صمیمیت زناشویی انجام گرفت، نتایج نشان داد که بین طرحواره های ناسازگار اولیه و ابعاد صمیمیت زناشویی رابطه‌ی منفی وجود دارد.

تحصیلی ابتدایی بوده‌اند که ۶/۵ درصد را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۳) توزیع فراوانی آزمودنی‌ها بر اساس تحصیلات

تحصیلات	فراوانی	درصد
ابتدایی	۱۳	۶/۵
سیکل	۲۶	۱۳
دیپلم	۹۶	۴۸
کارشناسی	۴۷	۲۳
کارشناسی ارشد	۱۸	۹

در جدول ۴، یافته‌های توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد طرحواره‌های ناسازگار (متغیر پیش‌بین) و طلاق عاطفی (متغیر ملاک) ارائه شده است.

جدول ۴) میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد
محرومیت هیجانی	۱۳/۶۹	۶/۳۸
طرد/ رهاشدگی	۱۴/۳۴	۶
بی‌اعتمادی/ بد رفتاری	۱۲/۹۹	۵/۸۴
انزوای اجتماعی	۱۲/۴۵	۵/۴۴
شرم/ نقص	۱۰/۸۷	۵/۲
شکست در پیشرفت	۱۱/۹۸	۵/۲۴
بی‌کفایتی/ وابستگی	۱۱/۲۲	۴/۹
آسیب‌پذیری	۱۱/۹۹	۵/۳۸
خود تحول نیافته	۱۲/۸۹	۵/۹
اطاعت	۱۲/۸۹	۵/۹
از خودگذشتگی	۱۷/۹۷	۶/۵۲
بازداری هیجانی	۱۵/۴۲	۶/۵۴
پیوند جویی آزاری	۱۹/۱۹	۵/۸۶
استحقاق/ بزرگ‌بینی	۱۶/۶۳	۵/۶۸
خویشتن‌داری	۱۵/۱	۵/۳۸
طرحواره کلی	۲۰۹/۱۷	۴۹/۴۶
طلاق عاطفی	۱۱/۷۳	۴/۱۲

در جدول شماره ۵، ضرایب همبستگی بین طرحواره‌ها و طلاق عاطفی ارائه شده است.

به صورت بلی (۱) و خیر (۰) نمره‌گذاری شده است میزان طلاق عاطفی را می‌سنجد. پس از ترجمه مجدد این مقیاس، از چهار تن از متخصصان در این زمینه نظرخواهی و روایی صوری آن حاصل شد. به منظور بررسی پایایی این مقیاس برای بررسی طلاق عاطفی، نیاز به ابزاری بود که بتوان از آن برای سنجش متغیر موردنظر سود برد. بدین منظور پرسشنامه فوق بین ۳۰ نفر توزیع شد و آلفای کرونباخ برای این مقیاس ۰/۹۱ به دست آمد (۲۰).

روند اجرای پژوهش

به منظور جمع آوری داده‌ها، پس از اعلام آمادگی آزمودنی‌ها، دو پرسشنامه طرحواره‌های ناسازگار اولیه یانگ-فرم کوتاه (YSQ-sf2) مقیاس طلاق عاطفی به زوجین داده شد و از آن‌ها خواسته شد بعد از تکمیل پرسشنامه‌ها آن‌ها را به پژوهشگر برگردانند. داده‌ها از طریق ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون گام به گام با استفاده از بسته آماری برای علوم اجتماعی (SPSS) تحلیل گردید.

یافته‌ها

همان‌گونه که در جدول ۱ مشاهده می‌شود بیشترین درصد آزمودنی‌ها در رده سنی ۲۰-۳۰ بوده‌اند که ۳۶/۵ را به خود اختصاص داده‌اند و کمترین درصد آزمودنی‌ها ۴ درصد است که مربوط به رده سنی ۵۱-۶۰ سال است.

جدول ۱) توزیع فراوانی آزمودنی‌ها بر اساس سن

سن	فراوانی	درصد
۲۰-۳۰	۷۳	۳۶/۵
۳۱-۴۰	۸۵	۴۲/۵
۴۱-۵۰	۳۴	۱۷
۵۱-۶۰	۸	۴

همان‌گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود فراوانی و درصد آزمودنی‌ها بر اساس جنسیت برابر بوده است.

جدول ۲) توزیع فراوانی پاسخ‌گویان بر اساس جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد
زن	۱۰۰	۵۰
مرد	۱۰۰	۵۰

همان‌گونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود بیشترین درصد آزمودنی‌ها با تحصیلات دیپلم بوده‌اند که ۴۸ درصد را به خود اختصاص داده‌اند و کمترین پاسخ‌گویان دارای مدرک

جدول ۵) همبستگی درونی بین طرحواره های ناسازگار اولیه با طلاق عاطفی

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷
۱ محرومیت هیجانی																	
۲ طرد/رهاشدگی	**																
۳ بی‌اعتمادی/بدرفتاری	**	**															
۴ انزوای اجتماعی و بیگانگی	**	**	**														
۵ شرم/نقص	**	**	**	**													
۶ شکست در پیشرفت	**	**	**	**	**												
۷ بی‌کفایتی و وابستگی	**	**	**	**	**	**											
۸ آسیب‌پذیری نسبت به ضرر	*	**	**	**	**	**	**										
۹ خود تحول نیافته	**	**	**	**	**	**	**	**									
۱۰ اطاعت	**	**	**	**	**	**	**	**	**								
۱۱ از خودگذشتگی	*	**	**	**	**	**	**	**	**	**							
۱۲ بازداری هیجانی	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**						
۱۳ عیب‌جویی افراطی	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**					
۱۴ استحقاق/بزرگ‌منشی	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**				
۱۵ خویشنداری و انضباط ناکافی	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**			
۱۶ طرحواره کل	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**		
۱۷ طلاق عاطفی	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**

طرحواره با طلاق عاطفی رابطه‌ی مثبت و معنادار وجود دارد ($P < 0.01$). به بیان دیگر افزایش این طرحواره‌ها با افزایش طلاق عاطفی همراه است. در جدول ۶ نتایج تحلیل رگرسیون (گام‌به‌گام) برای پیش‌بینی طلاق عاطفی از طریق طرحواره‌های ناسازگار اولیه ارائه شده است.

همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، بین محرومیت هیجانی، طرد/رهاشدگی، بی‌اعتمادی و بدرفتاری، انزوای اجتماعی و بیگانگی، شرم/نقص، شکست در پیشرفت، بی‌کفایتی و وابستگی، آسیب‌پذیری نسبت به ضرر، خود تحول نیافته، اطاعت، بازداری هیجانی، استحقاق/بزرگ‌منشی، خویشنداری و انضباط ناکافی و نمره کل

جدول ۶- نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام برای پیش‌بینی طلاق عاطفی از طریق طرحواره‌های ناسازگار اولیه

گام‌ها	متغیرهای پیش‌بین	B	SE	β	R2	F	P
۱	انزوای اجتماعی	۰/۴	۰/۰۴	۰/۵۳	۰/۲۹	۸۰/۳۱	۰/۰۰۰۱
۲	انزوای اجتماعی	۰/۳۴	۰/۰۴۷	۰/۴۵	۰/۲۳	۴۹/۲۲	۰/۰۰۰۱
	شکست در پیشرفت	۰/۱۷	۰/۰۴۹	۰/۲۲			
۳	انزوای اجتماعی	۰/۳	۰/۰۵	۰/۴	۰/۳۵	۳۵/۵۴	۰/۰۰۰۱
	شکست در پیشرفت	۰/۱۶	۰/۰۴۹	۰/۲			
	محرومیت هیجانی	۰/۰۹	۰/۰۴۱	۰/۱۵			

چنانچه در جدول ۶ مشاهده می‌شود انزوای اجتماعی، شکست در پیشرفت، محرومیت هیجانی توانایی پیش‌بینی کنندگی از طلاق عاطفی را داشته‌اند ($P < 0/01$). در گام اول، انزوای اجتماعی ۰/۲۹ درصد از واریانس طلاق عاطفی را تبیین نموده است. در گام دوم با اضافه شدن شکست در پیشرفت، واریانس تبیین شده طلاق عاطفی به ۰/۳۳ درصد رسیده که از این مقدار، ۰/۰۴ درصد از تغییرات مربوط به شکست در پیشرفت بوده است. در گام سوم، محرومیت هیجانی اضافه‌شده و واریانس تبیین شده طلاق عاطفی را به ۰/۳۵ رسانده که از این مقدار ۰/۰۲ درصد از طلاق عاطفی مربوط به محرومیت هیجانی بوده است.

بحث

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه‌ی بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه و طلاق عاطفی بود. نتایج نشان داد که بین محرومیت هیجانی، طرد/رهاشدگی، بی‌اعتمادی و بدرفتاری، انزوای اجتماعی و بیگانگی، شرم/نقص، شکست در پیشرفت، بی‌کفایتی و وابستگی، آسیب‌پذیری نسبت به ضرر، خود تحول نیافته، اطاعت، بازداری هیجانی، استحقاق/بزرگ‌منشی، خویش‌داری و انضباط ناکافی و نمره کل طرحواره با طلاق عاطفی رابطه‌ی مثبت و معنادار وجود دارد. یافته‌های پژوهش با یافته‌های استیلز [۱۲]، حامچی [۲۰]، حمیدپور و اندروز [۱۳]، ذوالفقاری و همکاران [۱۴]، یوسفی و همکاران [۸] مبنی بر وجود رابطه بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه و صمیمیت در روابط عاشقانه و همچنین رضایت زناشویی همسو بوده است، این پژوهش‌ها نشان دادند هر چه حضور طرحواره‌های اولیه افزایش یابد، رضایت و صمیمیت زناشویی کاهش می‌یابد. در تبیین این یافته می‌توان اذعان داشت، با توجه به نظر یانگ [۱۰]، طرحواره‌های ناسازگار اولیه الگوهای هیجانی و

شناختی خود-آسیب‌رسان هستند که حاصل برآورده نشدن نیازهای اساسی در محیط اولیه کودک در ارتباط با پدر و مادر است و در سیر زندگی تکرار می‌شوند و بر نحوه تعبیر و تفسیر تجارب و رابطه با دیگران تأثیر می‌گذارند، از آنجاکه طرحواره‌های ناسازگار ناکارآمدند، نارضایتی و عدم صمیمیت در روابط زناشویی را در پی دارند و زمینه را برای جدایی فراهم می‌کنند و به همین خاطر است که طلاق عاطفی ایجاد می‌شود. یافته‌های تحلیل رگرسیون (جدول شماره ۶) نشان می‌دهد که طرحواره‌ی انزوای اجتماعی مهم‌ترین پیش‌بینی کننده طلاق عاطفی است. بر اساس نظر یانگ [۱۰] این افراد طرحواره‌شان در حوزه طرد و بریدگی قرار دارد، چنین افرادی نمی‌توانند دل‌بستگی ایمن و رضایت بخشی با دیگران ایفا کنند و بر این باورند که نیاز آن‌ها به ثبات، امنیت، محبت، عشق و تعلق خاطر برآورده نخواهد شد. جدول شماره ۶ نشان می‌دهد که پس از انزوای اجتماعی طرحواره‌ی ناسازگار شکست در پیشرفت بیشترین سهم در مدل را دارد. این قسمت از نتایج با یافته‌ی ذوالفقاری و همکاران [۱۴] همسو است. پژوهش آن‌ها نشان داد که حوزه‌ی خودگردانی و عملکرد مختل که شامل طرحواره‌ی ناسازگار شکست در پیشرفت است پیش‌بینی کننده‌ی صمیمیت زناشویی بود. طبق نظر یانگ [۱۰] افرادی که در این طرحواره‌ی مشکل‌دارند انتظاراتی که از محیط دارند با توانایی آن‌ها برای جدایی، بقا و عملکرد مستقل یا انجام موفقیت‌آمیز کارها تداخل می‌کند. به اعتقاد یانگ و گلوسکی (۱۹۹۷)، به نقل از ذوالفقاری و همکاران [۱۴]، این افراد در روابط عاشقانه، در حفظ هویت شخصی خود و شریکش طرحواره وابستگی دارد و ممکن است شریکی انتخاب کند که بیش‌ازحد حامی بوده و بدین طریق دیدگاه او در مورد خودش یعنی وابستگی تقویت می‌شود. عده‌ای از این افراد با مستقل‌نمایی سعی در جبران

5- Bastani S, Golzari M, Rowshani Sh. Emotional divorce and strategies face it. j family research. 2011;7(2):241-257. [Persian].

6- Bernes R. Emotional divorce: when staying married is not the same as staying together? From: www.parentalliance.word prees.com.

7- Pines, A. Pointless of relation marriage (translated by Gohairad H, Afshar K). 2006 : Tehran: radmehr [Persian]

8- Yousefi. R, Abedi, A., dark, AS. Effectiveness of educational interventions in improving marital satisfaction Schema model. J Psychol. 2007. [Persian].

9- Bergen, D, J., Williams, J., E. Sex stereotypes in the United States revisited: j fam res. 1991; 24: 413-23.

10- Young JE, Klosko JS, Weishaar ME. Schema therapy: A practitioner's guide. (Translated to Persian by Hamidpur M, Andooz Z.) Tehran: Arjmand; 2006. [Persian].

11- Young J. Cognitive therapy of personality disorder (translated by Sahebi & Hamidpur). 2004: Tehran: arjmand. [Persian]

12- Stiles OE. Early maladaptive schemas and intimacy in young adults romantic relationship (2004). [Unpublished doctoral dissertation]. San Francisco, USA: Alliant International University; p. 42.

13- Hamidpoor H, Andooz Z. The relationship between early maladaptive schema, attachment style and marital satisfaction in couples. Second Congress of Family Pathology in Iran. 200. [Persian].

14- Zolfaghari M, Fatehizadeh M. Determining relationship between early maladaptive schemas and marital intimacy among Mobarakeh steel complex personnel. J family res. 2008; 4(3): 247-261. [Persian].

15- Yang JE, Long L. Counseling therapy for couples. 1998: New York: Thomson publishing company.

16- Tain osp, Baranoff J. Young schema questionnaire: Review of psychometric and measurement issues. J psychol. 2007; 59(2): 78-86.

17- Ahi GH, Mohammadifar MA, Bbesharat MA. Validity and reliability of short form of young

افراطی طرحواره‌شان دارند که چه‌بسا دوری آن‌ها از صمیمیت نیز در راستای این مکانیسم است. آخرین طرحواره‌ای که دارای قدرت پیش‌بینی برای طلاق عاطفی است، محرومیت هیجانی است. یافته‌های تحقیق همسو با یافته‌ی استیلز [۱۲] بود که نشان داد محرومیت هیجانی پیش‌بینی‌کننده صمیمیت است. بر اساس نظر اندوز و حمیدپور [۱۳] فردی که دارای طرحواره‌ی محرومیت هیجانی است، نیازها و تمایلاتش به حمایت عاطفی به‌اندازه‌ی کافی از جانب دیگران ارضاء نمی‌شود. این محرومیت‌ها شامل محرومیت از محبت، محرومیت از همدلی و محرومیت از حمایت است. و افرادی که دارای این طرحواره هستند احتمال ازهم‌پاشیدگی و جدایی آن‌ها بسیار زیاد است.

در نتیجه گیری پایانی می‌توان گفت، یافته‌های این تحقیق می‌تواند اطلاعات مناسبی را در اختیار درمانگران و مشاورانی قرار دهد که مراجعانی با مشکل طلاق عاطفی دارند. بنابراین پیشنهاد می‌شود که با شناسایی و چالش با طرحواره‌های ناسازگار اولیه میزان صمیمیت و رضایت زناشویی را افزایش و طلاق عاطفی را کاهش دهند. این پژوهش همچنین با محدودیت‌های مواجهه بوده است. از آنجا که روش پژوهش از نوع همبستگی است، نتیجه‌گیری علی‌ال امکان پذیر نیست. محدودیت دیگر پژوهش این است که روش نمونه‌گیری در دسترس است لذا در تعمیم نتایج آن به دیگر گروه‌ها باید احتیاط شود.

منابع

1- Khodayarifard M, Shahabi R, Akbari zardkhaneh S. The relationship between religious attitude and marital satisfaction on married students. j family research. 2006; (10): 611-620. [Persian].

2- Ezazi sh. Family sociology enlightenment and women's studies. Tehran: semat; (2007). [Persian].

3- Still L, Kid V, Psychology of family skill. (Translated to Persian by: Akbari. A). Tehran: Alzahra university prees. (2008).

4- Scanzoni j. Scanzoni L D. Men, Women and Change: a sociology of marriage and family. (1988): New York

schemas questionnaire. J psychol Educ.2007;37(3):5-20[Persian].

18- Sadooghi Z, Aguilarvafaie M, Rasoulzadehtabatabaie K, Esfahanian N. Factor analysis of the young schema questionnaire-short form in nonclinical Iranian sample. J Psychiat clinpsicol. 2007; 14(2): 214-290[Persian].

19-Bayatmokhtari S .Effectiveness of reality therapy group to reduce the emotional divorce and psychology consequences it.2012.[persion]

20- Hamamci Z. Dysfunctional relationship beliefsin marital conflict. J of Rational-Emotive CogniT Behav Therapy. 2004; 23(3): 245-61.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

The Investigation of Role of Early Maladaptive Schemas in Predicting Emotional Divorce

Abstract

Introduction: The aim of this study was to comparison between men and women which aims to examine relationship of emotional divorce and maladaptive schema in Mashhad.

Method: The study of correlation and statistical population of couples who were living in the city of Mashhad, among them 200 patient (100 females and 100 males) were selected by random sampling. The assessment tools were included Young Early Maladaptive Schema Questionnaire (short form) and emotional divorce questionnaire. Then, data were analyzed by Pearson correlations and multiple variables regression

Results: The result showed a significant and positive relationship ($p<0/01$) between emotional divorce and early maladaptive schemas. Regression analysis shows that social isolation, failure to progress and emotional deprivation can predict the emotional divorce ($p<0/01$).

Conclusion: Result suggested that by identifying and challenging maladaptive schema can increase the level of intimacy and marital satisfaction and reduced emotional divorce.

Keywords: Early Maladaptive Schema, Emotional Divorce.

*Correspondence Email:
ensiyehlalzadeh@yahoo.com